

ΙΟΝΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΤΜΗΜΑ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ: «ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟΥ
ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑΤΟΣ – A MIND TO MURDER»

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ: ΚΑΤΣΙΔΟΥ ANNA-MΑΡΙΑ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΗΤΡΩΟΥ: Ξ2017048

ΕΠΟΠΤΗΣ: ΠΑΣΧΑΛΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ

Β' ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ: ΣΩΤΗΡΙΟΣ ΚΕΡΑΜΙΔΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ 2020-2021

ΚΕΡΚΥΡΑ, ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2021

ANNA-MARIA ΚΑΤΣΙΔΟΥ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟΥ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑΤΟΣ - A MIND TO MURDER

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	5
ΠΑΡΑΘΕΣΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΜΑΤΟΣ.....	6
ΠΑΡΑΘΕΣΗ ΠΡΟΤΩΤΥΠΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ.....	25
ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ.....	42
ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	56
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	57

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η λογοτεχνία περιέχει αρκετά είδη που το καθένα έχει ξεχωριστά και μοναδικά χαρακτηριστικά.

Αυτή η εργασία επικεντρώνεται στο αστυνομικό μυθιστόρημα και συγκεκριμένα στο βιβλίο της

P. D. James, *A Mind to Murder* (1963). Θα παρουσιαστεί η μετάφραση ενός αποσπάσματος από

το πρώτο κεφάλαιο του βιβλίου. Κρίνω απαραίτητη μια εισαγωγή στην πλοκή του βιβλίου: Στην

ψυχιατρική κλινική Στιν στις αρχές της δεκαετίας του 1960 στο Λονδίνο ανακαλύπτεται νεκρή

μια γυναίκα στο υπόγειο. Αναλαμβάνει ο Άνταμ Νταλγκλίζ, ο ντετέκτιβ της συγγραφέας, όπου

στο δεύτερο αυτό βιβλίο της σειράς μυστηρίων καλείται να λύσει το μυστήριο της δολοφονίας

στο υπόγειο της κλινικής. Οι συνάδελφοι αμφισβητούν ο ένας τον άλλο και υποπτεύονται τον

καθένα. Οι περισσότεροι όμως έχουν ισχυρά άλλοθι. Αυτό που αρνούνται να πιστέψουν όμως

είναι ότι ο δολοφόνος είναι πολύ πιθανό να βρίσκεται ανάμεσά τους. Θα παρουσιαστεί η

μετάφραση από την αρχή του μυθιστορήματος μέχρι την εύρεση της νεκρής γυναίκας.

ΠΑΡΑΘΕΣΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΜΑΤΟΣ

Ο δρ. Πωλ Στάινερ, σύμβουλος ψυχίατρος στην κλινική Στιν, καθόταν στο γραφείο του ισογείου και άκουγε την αρκετά λογική εξήγηση του ασθενή του σχετικά με την αποτυχία του τρίτου γάμου του. Ο κύριος Μπερτζ ξάπλωνε αναπαυτικά σε έναν καναπέ, για να παρουσιάσει καλύτερα τις επιπλοκές της ψυχής του. Ο δρ. Στάινερ καθόταν σε μια καρέκλα με τα προσεκτικά αρχειοθετημένα έγγραφα τα οποία η Επιτροπή Διαχείρισης του Νοσοκομείου είχε αποφασίσει για τη χρήση των συμβούλων ψυχικής υγείας. Η καρέκλα ήταν λειτουργική και ελκυστική αλλά δεν υποστήριζε καθόλου το πίσω μέρος του κεφαλιού. Πού και πού, ένα δυνατό τίναγμα των μυών στο λαιμό του επανάφεραν τον δρ. Στάινερ από στιγμιαία λήθη στην πραγματικότητα της κλινικής ψυχοθεραπείας ένα απόγευμα Παρασκευής. Ήταν πολύ ζεστή η μέρα του Οκτωβρίου. Έπειτα από ένα δεκαπενθήμερο τσουχτερού κρύου, κατά τη διάρκεια του οποίου το προσωπικό της κλινικής τουρτούριζε και παρακαλούσε, η επίσημη ημερομηνία έναρξης της κεντρικής θέρμανσης συνέπεσε με μια από εκείνες τις τέλειες φθινοπωρινές μέρες όπου η πλατεία είχε πλημμυρίσει με κίτρινο φως και οι τελευταίες ντάλιες στον περιφραγμένο κήπο, φωτεινός σαν κουτί χρωμάτων, έλαμπαν φανταχτερά σαν να ήταν κατακαλόκαιρο. Ήταν σχεδόν εφτά η ώρα. Έξω, η ζεστασιά της ημέρας είχε εδώ και ώρα δώσει τη θέση της πρώτα σε καταχνιά και έπειτα σε κρύο σκοτάδι. Αλλά

εδώ, μέσα στην κλινική, η ζέστη του μεσημεριού είχε εγκλωβιστεί, ο αέρας βαρύς και ακίνητος φαινόταν να είχε ξοδευτεί με τις ανάσες απ' την πολυλογία.

Ο κύριος Μπερτζ ανέπτυξε την ανωριμότητα, τη ψυχρότητα και την αναισθησία των συζύγων του σε ένα παραπονιάρικο φαλσέτο. Η κλινική γνώμη του δρ. Στάινερ, επηρεασμένη από τα επακόλουθα ενός πλούσιου γεύματος και της ασύνετης επιλογής ενός ντόνατ με κρέμα μαζί με το απογευματινό τσάι του, του είπε ότι δεν ήταν ακόμα σωστή ώρα για να επισημάνει ότι το ένα ελάττωμα που μοιράζονταν οι τρεις κυρίες Μπερτζ ήταν μία μοναδική έλλειψη κρίσης στην επιλογή συζύγου. Ο κύριος Μπερτζ δεν ήταν ακόμα έτοιμος να αντιμετωπίσει την αλήθεια της ανεπάρκειάς του.

Ο δρ. Στάινερ δεν θίχτηκε με την συμπεριφορά του ασθενή του. Θα ήταν πραγματικά ανήθικο να θολώσει η κρίση του από ένα τέτοιο απρεπή συναίσθημα. Υπήρχαν λίγα πράγματα στη ζωή που ξυπνούσαν την ηθική αγανάκτηση του δρ. Στάινερ και τα περισσότερα επηρέαζαν την άνεσή του.

Πολλά από αυτά είχαν να κάνουν με την κλινική Στιν και την διοίκησή της. Αποδοκίμαζε αρκετά την διοικητική υπάλληλο δις Μπόλαμ, την έγνοια της οποίας με τα νούμερα των ασθενών που είδε σε μια συνεδρίαση και την ακρίβεια της φόρμας των ταξιδιωτικών εξόδων του έβλεπε ως ένα

μέρος συστηματικής πολιτικής κατατρεγμού. Δυσανασχέτησε με το γεγονός ότι αυτό το Παρασκευιάτικο απόγευμά του στην κλινική συνέπιπτε με την συνεδρία θεραπείας με ηλεκτροσόκ του δρ. Τζέιμς Μπάγκλι. Δηλαδή, οι ασθενείς ψυχοθεραπείας του, όλοι τους αρκετά έξυπνοι και λογικοί με το προνόμιο να έχουν θεραπευτεί από αυτόν, έπρεπε να κάθονται στην αίθουσα αναμονής μαζί με διάφορα πλήθη προαστιακών νοικοκυρών με κατάθλιψη και αγράμματους ψυχωτικούς που ο Μπάγκλι φαινόταν να χαίρεται που τους έχει. Ο δρ. Στάινερ είχε αρνηθεί να αξιοποιήσει ένα ιατρείο στον τρίτο όροφο. Εκείνα είχαν διαμορφωθεί διαχωρίζοντας τα μεγάλα και κομψά Γεωργιανά δωμάτια και τα απεχθανόταν καθώς η κακή αναλογία και τα δυσάρεστα κελιά δεν ταίριαζαν καθόλου ούτε στον βαθμό του ούτε στο κύρος της δουλειάς του. Ούτε του ήταν εύκολο να αλλάξει την ώρα της συνεδρίας του. Επομένως, ο Μπάγκλι θα έπρεπε να αλλάξει τη δική του. Αλλά ο δρ. Μπάγκλι ήταν αποφασιστικός και ακόμα και εκεί είδε ο δρ. Στάινερ την επιρροή της δις Μπόλαμ. Η έκκλησή του ότι τα ιατρεία του ισογείου θα έπρεπε να ηχομονωθούν είχε απορριφθεί από την Επιτροπή Διαχείρισης του Νοσοκομείου διότι τα έξοδα ήταν πολλά. Ωστόσο, δεν έφεραν αντίρρηση στο να εφοδιάσουν τον Μπάγκλι με ένα πανάκριβο μηχάνημα για να κάνει ηλεκτροσόκ τους ασθενείς του αφαιρώντας τους την ελάχιστη λογική που τους είχε απομείνει. Το θέμα φυσικά έλαβε υπόψιν η Ιατρική Επιτροπή της Κλινικής, αλλά η δις

Μπόλαμι δεν κράτησε μυστικό το ποιους συμπαθούσε. Στην λογομαχία του με την διοικητικό υπάλληλο, ήταν βολικό για τον δρ. Στάινερ να ξεχάσει ότι η επιρροή της στην Ιατρική Επιτροπή ήταν ανύπαρκτη.

Ήταν δύσκολο να ξεχάσει τις ενοχλήσεις από τη συνεδρία με ηλεκτροσόκ. Το κτήριο της κλινικής είχε χτιστεί όταν οι άνθρωποι έχτιζαν γερά κτήρια, αλλά ακόμα και η γερή πόρτα βελανιδιάς του ιατρείου δεν μπορούσε να σιγάσει τα πήγαινε-έλα μιας Παρασκευιάτικης νύχτας. Η μπροστινή πόρτα είχε κλείσει στις έξι μ.μ. και οι ασθενείς στις απογευματινές κλινικές έκαναν τσεκ-ιν και τσεκ αουτ εδώ και πάνω από πέντε χρόνια, από τότε που κάποια ασθενής είχε έρθει απαρατήρητη, κρύφτηκε στην τουαλέτα του ισογείου και επέλεξε εκείνο το ανθυγιεινό μέρος για να αυτοκτονήσει. Οι συνεδρίες ψυχοθεραπείας του δρ. Στάινερ διακόπτονταν από το χτύπημα του κουδουνιού της μπροστινής πόρτας, το σύρσιμο ποδιών καθώς οι ασθενείς έρχονταν και έφευγαν, τις θερμές φωνές συγγενών και συνοδών που πρότρεπαν τον ασθενή ή αποχαιρετούσαν την Αδερφή Άμπροουζ. Ο δρ. Στάινερ αναρωτιόταν γιατί έβρισκαν οι συγγενείς αναγκαίο να φωνάζουν στους ασθενείς λες και ήταν κουφοί εκτός από ψυχωτικοί. Αλλά πιθανών ύστερα από μία συνεδρία με τον Μπάγκλι και το διαβολικό του μηχάνημα να ήταν. Η χειρότερη απ' όλους ήταν η καθαρίστρια της κλινικής, η κυρία Σόρτχαουζ. Θα φανταζόταν κανείς ότι η Έιμι Σόρτχαουζ

θα καθάριζε νωρίς τα πρωινά, όπως ήταν ο κανονισμός. Με αυτόν τον τρόπο δεν θα ενοχλούσε το κλινικό προσωπικό. Αλλά η κυρία Σόρτχαουζ υποστήριξε ότι δεν θα μπορούσε να ανταπεξέλθει στη δουλειά χωρίς ένα έξτρα δώρο τα απογεύματα και η δις Μπόλαμ είχε συμφωνήσει. Φυσικά θα συμφωνούσε. Φάνηκε στον δρ. Στάινερ ότι καθάριζε πολύ λίγο τα απογεύματα Παρασκευής. Η κυρία Σόρτχαουζ είχε μια αδυναμία στους ασθενείς του ηλεκτροσόκ- πράγματι, ο άντρας της είχε θεραπευτεί μια φορά από τον δρ. Μπάγκλι- και συνήθως τριγυρνούσε στο χωλ και στο γενικό γραφείο όταν γινόταν η συνεδρία. Ο δρ. Στάινερ το είχε αναφέρει πάνω από μία φορά στην Ιατρική Επιτροπή και είχε εκνευριστεί με την αδιαφορία των συναδέλφων του στο πρόβλημα. Η κυρία Σόρτχαουζ έπρεπε να μένει αθέατη και να ενθαρρύνεται να κάνει τη δουλειά της, όχι να της επιτρέπεται να τριγυρνάει και να κουτσομπολεύει με τους ασθενείς. Η δις Μπόλαμ, τόσο αχρείαστα αυστηρή με το υπόλοιπο προσωπικό, δεν έδειξε καμία προδιάθεση να συνετίσει την κυρία Σόρτχαουζ. Όλοι ήξεραν ότι καλές καθαρίστριες ήταν δύσκολο να βρεθούν αλλά μία διοικητική υπάλληλος που ήξερε τη δουλειά της θα την προσλάμβανε με κάποιον τρόπο. Η αδυναμία δεν έλυνε τίποτα. Αλλά ο Μπάγκλι δεν θα πειθόταν να κάνει παράπονα για την κυρία Σόρτχαουζ και η Μπόλαμ δεν θα κατέκρινε τον Μπάγκλι. Η άτυχη γυναίκα μάλλον ήταν ερωτευμένη μαζί του. Ο Μπάγκλι έπρεπε να κρατήσει αυστηρή στάση αντί να τριγυρνάει στην

κλινική με αυτή τη γελοία μακριά άσπρη ρόμπα που τον έκανε να μοιάζει με δευτερεύων οδοντίατρο. Πραγματικά ο άνθρωπος δεν είχε ιδέα για την αξιοπρέπεια με την οποία μια διοικητική κλινική έπρεπε να διευθύνεται.

Ακουγόntonουσαν βαριά οι μπότες κάποιου στον διάδρομο. Θα ήταν μάλλον ο γέρο Τίπετ, ένας χρόνιος σχιζοφρενής ασθενής του Μπάγκλι που τα τελευταία εννιά χρόνια καθόταν συχνά τα απογεύματα Παρασκευής να σκαλίζει ξύλα στο καλλιτεχνικό τμήμα θεραπείας. Η ιδέα του Τίπετ αύξησε την δυστροπία του δρ. Στάινερ. Ο άνθρωπος ήταν οπωσδήποτε ακατάλληλος για την Στιν.

Αν ήταν αρκετά καλά ώστε να μην βρίσκεται σε νοσοκομείο, το οποίο αμφέβαλλε ο δρ. Στάινερ, θα έπρεπε να πηγαίνει σε νοσοκομείο ημέρας¹ ή σε κάποιο στεγασμένο εργαστήριο του Νομαρχιακού Συμβουλίου. Ασθενείς σαν τον Τίπετ έδιναν στην κλινική μια αμφίβολη φήμη και αμαύρωνε την πραγματική λειτουργία της ως ένα αναλυτικά προσανατολισμένο κέντρο ψυχοθεραπείας. Ο δρ. Στάινερ ένιωθε σίγουρα ντροπή όταν κάποιος από τους προσεκτικά επιλεγμένους ασθενείς του συναντούσε τον Τίπετ να τριγυρνά περίεργα στην κλινική ένα απόγευμα Παρασκευής.

1:Πρόκειται για εξωτερικά νοσοκομεία όπου οι ασθενείς πήγαιναν την ημέρα για θεραπείες και το βράδυ επέστρεφαν στο σπίτι τους. (Σ.τ.Μ.)

Ο Τίπετ δεν ήταν καν ασφαλής να βρίσκεται έξω. Μια μέρα θα γίνει κάποιο ατύχημα και ο Μπάγκλι θα βρει τον μπελά του.

Ο χαρούμενος συλλογισμός του δρ. Στάινερ ότι ο συνάδελφός του βρίσκει μπελάδες εξατμίστηκε με τον ήχο του κουδουνιού της μπροστινής πόρτας. Μα, ήταν ανήκουστο! Τέτοια ώρα θα ήταν προφανώς ένας οδηγός του νοσοκομείου που ζητούσε κάποιον ασθενή. Η κυρία Σόρτχαουζ πήγε στην πόρτα για να μην καθυστερούν. Η απόκοσμη τσιρίδα της ακούστηκε σε όλο τον διάδρομο.

«Γειά σας πάπιες. Τα λέμε από βδομάδα. Αν δεν μπορείτε να είστε καλοί, να προσέχετε.»

Ο δρ. Στάινερ μόρφασε και έκλεισε τα μάτια του. Αλλά ο ασθενής του, ευχάριστα προσηλωμένος στην αγαπημένη του δραστηριότητα του να μιλάει για τον εαυτό του, φάνηκε να μην άκουσε.

Βασικά, το δυνατό κλαψούρισμα του κυρίου Μπερτζ δεν είχε αλλάξει τα τελευταία είκοσι λεπτά.

«Δεν κάνω τον εύκολο. Δεν είμαι, είμαι ένας περίπλοκος διάβολος. Αυτό είναι κάτι που η Θέντα και η Σύλβια δεν κατάλαβαν ποτέ. Οι ρίζες του είναι βαθιές, φυσικά. Θυμάσαι τη συνεδρία που κάναμε τον Ιούνιο; Πίστευα ότι τότε εμφανίστηκαν κάποια πολύ βασικά πράγματα.»

Ο γιατρός του δεν θυμόταν την συνεδρία που ερωτήθηκε αλλά αδιαφόρησε. Με τον κύριο

Μπερτζ πολύ βασικά πράγματα ήταν πάντα κοντά στην επιφάνεια και σίγουρα θα αναδύονταν.

Έπεσε μια ανεξήγητη ησυχία. Ο δρ. Στάινερ μουτζούρωνε στο τετράδιό του, παρατήρησε την μουτζούρα του με ενδιαφέρον και στοργή, την κοίταξε πάλι με το τετράδιο ανάποδα και για μια στιγμή ήταν πιο πολύ προβληματισμένος με το υποσυνείδητό του παρά με του ασθενή του.

Ξαφνικά αντιλήφθηκε έναν άλλο ήχο από έξω, αμυδρός αρχικά και μετά πιο δυνατός. Κάπου, μια γυναίκα ούρλιαζε. Ήταν ένας απαίσιος ήχος, υψηλός, συνεχόμενος και τελείως κτηνώδης.

Περιέργως, ο δρ. Στάινερ ένιωσε δυσάρεστα. Ήταν εκ φύσεως δειλός και πολύ αγχώδης. Παρόλο που στη δουλειά του αντιμετώπιζε περιστασιακές συναισθηματικές κρίσεις, ήταν πιο ικανός στο να παρακάμπτει παρά να αντιμετωπίζει κάτι έκτακτο. Ο φόβος μετατράπηκε σε ενόχληση και πετάχτηκε από την καρέκλα του αναφωνώντας.

«Όχι! Είναι πολύ κακό αυτό! Τι κάνει η δις Μπόλαμ; Ποιος είναι επικεφαλής εδώ;»

«Τι τρέχει;» ρώτησε ο κύριος Μπερτζ και σηκώθηκε σαν να πετάχτηκε από κουτί-έκπληξη και χαμήλωσε κατά μισή οκτάβα τη φωνή του σε έναν πιο φυσιολογικό τόνο.

«Τίποτα. Τίποτα. Κάποια γυναίκα έπαθε κρίση υστερίας, τίποτα άλλο. Μείνε εδώ. Επιστρέφω,»

διέταξε ο δρ. Στάινερ.

Ο κύριος Μπερτζ ξάπλωσε πάλι αλλά είχε τα μάτια και τα αυτιά τεντωμένα στην πόρτα. Ο δρ. Στάινερ βγήκε στον διάδρομο.

Λίγα άτομα τον περικύκλωσαν αμέσως. Η Τζένιφερ Πρίντι, η νεότερη δακτυλογράφος, κολλούσε πάνω σε έναν από τους θυρωρούς, τον Πίτερ Νέιγκλ, ο οποίος χτυπούσε απαλά τον ώμο της με ντροπιασμένη λύπη και έδειχνε μπερδεμένος. Η κυρία Σόρτχαουζ ήταν μαζί τους. Οι τσιρίδες της κοπέλας κόπαζαν σε κλαψούρισμα αλλά όλο το κορμί της έτρεμε και ήταν χλωμή σαν πεθαμένη.

«Τι συμβαίνει;» ρώτησε απότομα ο δρ. Στάινερ. «Τι έπαθε;»

Πριν προλάβει κανείς να απαντήσει, άνοιξε η πόρτα της αίθουσας του ηλεκτροσόκ και βγήκε ο δρ. Μπάγκλι που τον ακολουθούσαν η Αδερφή Άμπροουζ και η αναισθησιολόγος του, δρ. Μαίρη Ίνγκραμ. Ξαφνικά το χωλ γέμισε κόσμος. «Ηρέμισε, μπράβο καλό κορίτσι,» είπε γλυκά ο δρ. Μπάγκλι. «Προσπαθούμε να διευθύνουμε μια κλινική.» Γύρισε στον Πίτερ Νέιγκλ και ρώτησε με χαμηλή φωνή: «Τι τρέχει τέλος πάντων;»

Ο Νέιγκλ φαινόταν έτοιμος να μιλήσει όταν ξαφνικά η δις Πρίντι ανέκτησε δυνάμεις.

Ελευθερώθηκε, γύρισε στον δρ. Μπάγκλι και είπε πεντακάθαρα:

«Η δις Μπόλαμ. Είναι νεκρή. Κάποιος την σκότωσε. Είναι στο δωμάτιο με τα αρχεία στο υπόγειο και τη δολοφόνησαν. Εγώ τη βρήκα. Η Ένιντ δολοφονήθηκε!»

Κόλλησε στον Νέιγκλ και άρχισε πάλι να κλαίει αλλά πιο σιγανά. Το φοβερό τρέμουλο είχε σταματήσει. Ο δρ. Μπάγκλι είπε στον θυρωρό:

«Να την πας στο ιατρείο. Να την βάλεις να ξαπλώσει. Καλύτερα να της δώσεις κάτι να πιει. Πάρε το κλειδί. Επιστρέφω.»

Έφυγε για τις σκάλες του υπογείου και οι υπόλοιποι, καθώς άφησαν την κοπέλα υπό την φροντίδα του Νέιγκλ, ακολούθησαν σπρώχνοντας ο ένας τον άλλο. Το υπόγειο της Στιν ήταν καλά φωτισμένο. Όλα του τα δωμάτια χρησιμοποιούνταν από την κλινική που, όπως κάθε ψυχιατρική μονάδα, είχε χρόνια έλλειψη χώρου. Εδώ, κάτω από τις σκάλες, μαζί με το λεβητοστάσιο, το δωμάτιο τηλεφωνικού εξοπλισμού και τα καταλύματα των θυρωρών, ήταν το τμήμα καλλιτεχνικής θεραπείας, ένα δωμάτιο με ιατρικά αρχεία και στο μπροστινό μέρος του κτηρίου ένα ιατρείο για ασθενείς με λυσεργικό οξύ. Καθώς έφτασαν στο τέλος της σκάλας, άνοιξε η πόρτα αυτού το δωματίου και η Νοσοκόμα Μπόλαμ, ξαδέρφη της δις Μπόλαμ, κοίταξε έξω γρήγορα— μια σκιώδη οπτασία στην άσπρη στολή της ενάντια στο σκοτάδι του πίσω δωματίου. Η ευγενική,

μπερδεμένη φωνή της έφτασε σε αυτούς από τον διάδρομο. «Συμβαίνει κάτι; Νομίζω πως άκουσα μια τσιρίδα πριν λίγα λεπτά.»

Η Αδερφή Άμπροουζ είπε απότομα:

«Δεν τρέχει τίποτα, Νοσοκόμα. Γύρνα στον ασθενή σου.» Η λευκή φιγούρα εξαφανίστηκε και η πόρτα έκλεισε. Έπειτα, η Αδερφή Άμπροουζ στράφηκε στην κυρία Σόρτχαουζ και συνέχισε:

«Δεν σας χρειαζόμαστε εδώ, κυρία Σόρτχαουζ. Μείνετε επάνω παρακαλώ. Η δις Πρίντι μπορεί να θέλει ένα φλιτζάνι τσάι.»

Ακούστηκε η κυρία Σόρτχαουζ να μουρμουρίζει θυμωμένα αλλά υποχώρησε απρόθυμα. Οι τρεις γιατροί με την Αδερφή από πίσω, συνέχισαν.

Το δωμάτιο με τα ιατρικά αρχεία ήταν στα δεξιά τους, ανάμεσα στην τουαλέτα των θυρωρών και στο τμήμα καλλιτεχνικής θεραπείας. Η πόρτα ήταν μισάνοιχτη και το φως αναμμένο.

Ο δρ. Στάινερ, που ξεκίνησε αφύσικα να προσέχει κάθε μικρή λεπτομέρεια, παρατήρησε ότι το κλειδί ήταν στην πόρτα. Κανείς δεν ήταν τριγύρω. Τα ατσάλινα ράφια, με τους φακέλους από μανίλα, έφταναν μέχρι το ταβάνι και από δεξιές γωνίες στην πόρτα δημιουργώντας μια σειρά στενών διαδρόμων, καθένας από τους οποίους φωτιζόταν από φθοριούχο φως. Τα τέσσερα ψηλά

παράθυρα ήταν αμπαρωμένα και διαχωρισμένα από τα ράφια. Ήταν ένα μικρό δωμάτιο χωρίς αέρα που σπάνια το επισκέπτονταν και αραιά και που το ξεσκόνιζαν. Οδηγήθηκαν στον πρώτο διάδρομο και έστριψαν αριστερά όπου ήταν ένας μικρός χώρος χωρίς παράθυρα, χωρίς ράφια με ένα τραπέζι και μια καρέκλα όπου τα αρχεία μπορούσαν να τακτοποιηθούν για αρχειοθέτηση ή αντέγραφε κανείς πληροφορίες από τις σημειώσεις χωρίς να χρειάζεται να πάρει τον φάκελο. Εδώ επικρατούσε χάος. Η καρέκλα ήταν αναποδογυρισμένη. Το πάτωμα γεμάτο αρχεία. Κάποια ήταν αποκολλημένα από τα εξώφυλλά τους και με σκισμένες σελίδες. Άλλα ήταν πεταμένα σε διάφορες στρώσεις κάτω από κενά στα ράφια τα οποία έδειχναν πολύ στενά για να κρατήσουν ένα τέτοιο κομμάτι χαρτί. Και στη μέση αυτής της σύγχυσης, σαν μια στρουμπουλή και αταίριαστη Οφηλία πάνω σε παλίρροια χαρτιού, βρισκόταν το πτώμα της Ένιντ Μπόλαμ. Στο στήθος της αναπαυόταν ένα βαρύ και αλλόκοτο ομοίωμα σκαλισμένο σε ξύλο, τα χέρια της γύρω από τη βάση του ώστε να δείχνει απαίσια σαν παρωδία της μητρότητας με το πλάσμα της να κείται τελετουργικά στο στήθος της.

Ήταν σίγουρα νεκρή. Ακόμα και ανάμεσα στον φόβο και την αποτροπή του, ο δρ. Στάινερ δεν μπορούσε να αποφύγει αυτή τη διάγνωση. Κοιτάζοντας τη ξύλινη φιγούρα φώναξε:

«Ο Τίπετ! Αυτό είναι το φετίχ του! Αυτό είναι το γλυπτό του που τόσο χαίρεται. Πού είναι;

Μπάγκλι, είναι ο ασθενής σου! Καλύτερα να το αναλάβεις!»

Κοίταξε τριγύρω αμήχανα σαν να περίμενε τον Τίπετ να πάρει σάρκα και οστά, το χέρι έτοιμο να χτυπήσει, ακριβώς η προσωποποίηση της βίας.

Ο δρ. Μπάγκλι γονάτιζε δίπλα στο άψυχο σώμα. Είπε σιγανά:

«Ο Τίπετ δεν είναι εδώ απόψε.»

«Μα είναι κάθε Παρασκευή εδώ! Αυτό είναι το φετίχ του! Αυτό είναι το όπλο!» Ο δρ. Στάινερ κλαψούριζε ενάντια σε αυτή τη βραδύνοια.

Ο δρ. Μπάγκλι σήκωσε απαλά το αριστερό βλέφαρο της δις Μπόλαμ με τον αντίχειρα. Χωρίς να κοιτάξει επάνω είπε:

«Είχαμε ένα τηλεφώνημα από το νοσοκομείο του Αγίου Λουκά σήμερα το πρωί. Ο Τίπετ εισήχθη με πνευμονία. Την προηγούμενη Δευτέρα νομίζω. Όπως και να ‘χει, δεν ήταν εδώ απόψε.»

Ξαφνικά αναφώνησε. Οι δύο γυναίκες έσκυψαν πιο κοντά στο σώμα. Ο δρ. Στάινερ, που δεν μπορούσε να πλησιάσει για να δει την εξέταση, τον άκουσε να λέει:

«Τη μαχαίρωσαν επίσης. Στην καρδιά, καθώς βλέπω, με μια σμίλη με μαύρη χειρολαβή. Αυτό δεν είναι του Νέιγκλ, Αδερφή;» Έγινε μια παύση και ο δρ. Στάινερ άκουσε τη φωνή της Αδερφής:

«Μοιάζει αρκετά, Γιατρέ. Όλα τα εργαλεία του έχουν μαύρη χειρολαβή. Τα έχει στην τουαλέτα των θυρωρών.» Πρόσθεσε με υπεράσπιση,

«Οποιοσδήποτε θα μπορούσε να τα πάρει.»

«Φαίνεται πως κάποιος τα πήρε.» Ήταν ο ήχος που ο δρ. Μπάγκλι σηκώθηκε. Ακόμα κοιτώντας το πτώμα είπε: «Τηλεφώνησε στον Κάλι στην πόρτα σε παρακαλώ, Αδερφή. Μην τον τρομάξεις, αλλά πες του να μην μπει και να μην βγει κανείς από το κτήριο. Αυτό συμπεριλαμβάνει και τους ασθενείς. Μετά βρες τον δρ. Έθεριτζ και πες του να έρθει κάτω. Φαντάζομαι πως θα είναι στο γραφείο του.»

«Δεν θα έπρεπε να πάρουμε την αστυνομία;» Η δρ. Ίνγκραμ μίλησε αμήχανα και το ροζ πρόσωπό της, τόσο ανόητα ίδιο με κουνελιού αγκύρας, έγινε ακόμα πιο ροζ. Δεν ήταν μόνο σε στιγμές μεγάλου δράματος που κάποιος συνήθιζε να αγνοεί την παρουσία της δρ. Ίνγκραμ και ο δρ. Μπάγκλι την κοίταζε ανέκφραστα σαν να είχε ξεχάσει για μια στιγμή την ύπαρξή της.

«Θα περιμένουμε τον ιατρικό διευθυντή,» είπε.

Η Αδερφή Άμπροουζ εξαφανίστηκε θροΐζοντας. Το κοντινότερο τηλέφωνο ήταν ακριβώς έξω από το δωμάτιο με τα αρχεία αλλά το στρώμα χαρτιού μόνωνε κάθε εξωτερικό ήχο. Ο δρ. Στάινερ έστησε μάταια αφτί για να ακούσει το σήκωμα του ακουστικού ή το μουρμουρητό της φωνής της Αδερφής. Πίεσε τον εαυτό του να δει άλλη μια φορά το πτώμα της δις Μπόλαμ. Εν ζωή την έβλεπε ως άχαρη και απωθητική και ο θάνατος δεν της είχε χαρίσει καμία αξιοπρέπεια. Ήταν ξαπλωμένη ανάσκελα, τα γόνατα σηκωμένα και μισάνοιχτα ώστε να φαίνεται πεντακάθαρα ένα ροζ μάλλινο εσώρουχο, δείχνοντας πολύ πιο άσεμνα από γυμνή σάρκα. Το στρογγυλό, βαρύ της πρόσωπο ήταν πολύ γαλήνιο. Οι δύο χοντρές πλεξούδες που έκανε μόνη της πάνω από το μέτωπό της δεν είχαν πειραχτεί. Αλλά τίποτα δεν θα μπορούσε να πειράξει το αρχαϊκό χτένισμα της δις Μπόλαμ. Ο δρ. Στάινερ θυμήθηκε την προσωπική του φαντασία ότι οι χοντρές, άψυχες πλεξούδες ανάδιδαν το δικό τους μυστήριο έκκριμα και έμεναν για πάντα αναλλοίωτες γύρω από τα ήσυχα φρύδια. Καθώς την έβλεπε στην αβοήθητη αναξιοπρέπεια του θανάτου, ο δρ. Στάινερ προσπάθησε να λυπηθεί αλλά ήξερε ότι φοβόταν. Η αποστροφή του έδινε πλήρη συνείδηση. Ήταν αδύνατον να νιώσει τρυφερά για κάτι τόσο γελοίο, τόσο σοκαριστικό, τόσο αισχρό. Η άσχημη λέξη στριφογύρισε απρόσκλητα στην επιφάνεια της σκέψης. Αισχρό! Αισθάνθηκε μια γελοία ανάγκη να κατεβάσει τη φούστα της, να καλύψει το πρησμένο, αξιολύπητο πρόσωπο, να βάλει στη θέση τους τα γυαλιά

που είχαν γλιστρήσει από τη μύτη της και κρέμονταν στραβά από το αριστερό αφτί της. Τα μάτια της ήταν μισάνοιχτα, το μικρό της στόμα σουφρωμένο σαν να αποδοκίμαζε ένα τόσο αναξιοπρεπές και αδικαιολόγητο τέλος. Ο δρ. Στάινερ γνώριζε αυτό το ύφος: το είχε δει στο πρόσωπό της εν ζωή. Σκέφτηκε, «Μοιάζει σαν να με αντιμετωπίζει με τα ταξιδιωτικά μου έξοδα.»

Ξαφνικά, κυριεύτηκε από μια αφόρητη ανάγκη να γελάσει. Το γέλιο ξεχύθηκε ανεξέλεγκτα.

Αναγνώρισε ότι αυτή η φριχτή παρόρμηση ήταν αποτέλεσμα άγχους και σοκ αλλά αυτό δεν τον συνέτισε. Αβοήθητος, γύρισε την πλάτη στους συναδέλφους του και πάλεψε για αυτοέλεγχο, γραπώνοντας την άκρη ενός ραφιού και πιέζοντας το μέτωπό του για στήριξη στο κρύο μέταλλο, το στόμα και τα ρουθούνια του πνιγμένα από τη μυρωδιά μούχλας από τα παλιά έγγραφα.

Δεν κατάλαβε την επιστροφή της Αδερφής Άμπρουζ αλλά την άκουσε να μιλάει ξαφνικά.

«Ο δρ. Έθεριτζ έρχεται. Ο Κάλι είναι στην πόρτα και του είπα ότι κανείς δεν φεύγει. Ο ασθενείς σας κάνει φασαρία, δρ. Στάινερ.»

«Μάλλον θα έπρεπε να πάω μαζί του.» Αντιμέτωπος με την ανάγκη να πάρει μια απόφαση, ο δρ.

Στάινερ ξαναβρήκε τον έλεγχο. Αισθάνθηκε ότι ήταν κατά κάποιο τρόπο σημαντικό να μείνει με τους υπόλοιπους και να είναι εκεί όταν έρθει ο ιατρικός διευθυντής, ότι θα ήταν συνετό να

διαβεβαιώσει ότι δεν θα γινόταν ούτε θα λεγόταν κάτι σημαντικό που δεν θα άκουγε. Από την άλλη μεριά, δεν ήταν παραγμένος για να μείνει με το πτώμα. Το δωμάτιο εγγράφων, λαμπερά φωτισμένο σαν σε θέατρο, κλειστοφοβικό και πολύ ζεστό, τον έκανε να νιώθει σαν εγκλωβισμένο ζώο. Τα βαριά, κοντά στοιβαγμένα ράφια φαινόταν να τον πιέζουν, εξαναγκάζοντας τα μάτια του ξανά και ξανά σε αυτή την εξογκωμένη φιγούρα στο χάρτινο βάθρο της.

«Θα μείνω εδώ,» αποφάσισε. «Ο κύριος Μπερτζ πρέπει να περιμένει όπως όλοι οι άλλοι.»

Στάθηκαν χωρίς να μιλάνε. Ο δρ. Στάινερ είδε ότι η Αδερφή Άμπροουζ, άσπρη σαν το πανί αλλά κατά τ' άλλα ασυγκίνητη, στεκόταν ήρεμη με τα χέρια της χαλαρά κρατημένα στην ποδιά της. Έτσι πρέπει να στεκόταν εδώ και σχεδόν σαράντα χρόνια στο νοσοκομείο, περιμένοντας δίπλα από το κρεβάτι του ασθενή, ευλαβική στις εντολές του γιατρού. Ο δρ. Μπάγκλι έβγαλε τα τσιγάρα του, κοίταξε το πακέτο για μια στιγμή σαν να ξαφνιάστηκε που το βρήκε στο χέρι του και το έβαλε πίσω στην τσέπη του. Η δρ. Ίνγκραμ φαινόταν να κλαίει σιγανά. Κάποτε, ο δρ. Στάινερ νόμιζε πως άκουσε το μουρμουρητό της: «Καημένη. Καημένη!»

Σύντομα άκουσαν βήματα και ήρθε ο ιατρικός διευθυντής μαζί με την ανώτατη ψυχολόγο, Φρεντρίκα Σάξον. Ο δρ. Έθεριτζ γονάτισε δίπλα στο πτώμα. Δεν το ακούμπησε αλλά έφερε το

πρόσωπό του κοντά στις δις Μπόλαμ σαν να πήγαινε να τη φιλήσει. Τα πονηρά μάτια του δρ.

Στάινερ έπιασαν τη ματιά που έδωσε η δις Σάξον στον δρ. Μπάγκλι, αυτήν την ενστικτώδη κίνηση

ο ένας προς τον άλλο και το γρήγορο τράβηγμα.

«Τι συνέβη;» ψιθύρισε. «Είναι νεκρή;»

«Ναι. Δολοφονήθηκε προφανώς.» Είπε άτονα ο Μπάγκλι. Η δις Σάξον έκανε μια απότομη κίνηση.

Για μια απίστευτη στιγμή ο δρ. Στάινερ νόμισε πως θα έκανε τον σταυρό της.

«Ποιος το έκανε; Δεν ήταν ο καημένος ο γέρο Τίπετ; Αυτό είναι σίγουρα το φετίχ του.»

«Ναι, αλλά δεν είναι εδώ. Είναι στου Αγίου Λουκά με πνευμονία.»

«Θεέ και Κύριε! Τότε ποιος;» Αυτή τη φορά πήγε κοντά στον δρ. Μπάγκλι και δεν τραβήχτηκαν.

Ο δρ. Έθεριτζ σηκώθηκε. «Έχετε δίκιο, φυσικά. Είναι νεκρή. Πρώτα χτυπήθηκε προφανώς και

μετά την κάρφωσαν στην καρδιά. Θα πάω επάνω να καλέσω την αστυνομία και να ενημερώσω το

υπόλοιπο προσωπικό. Καλύτερα να βρίσκονται όλοι μαζί. Έπειτα εμείς οι τρεις καλά θα κάνουμε

να ψάξουμε το κτήριο. Δεν πρέπει να αγγίζουμε τίποτα φυσικά.»

Ο δρ. Στάινερ δεν τόλμησε να συναντήσει τα μάτια του δρ. Μπάγκλι. Ο δρ. Έθεριτζ στον ρόλο του ήρεμου, επιτακτικού διευθυντή πάντα του φαινόταν λίγο γελοίος. Υποπτευόταν ότι και ο Μπάγκλι ένιωθε το ίδιο.

Ξαφνικά άκουσαν βήματα και η ανώτατη ψυχιατρική κοινωνική λειτουργός, η δις Ρουθ Κετλ εμφανίστηκε πίσω από τα ράφια κοιτώντας τους μυωπικά.

«Α, εδώ είστε Διευθυντά.» είπε η δις Κετλ χωρίς ανάσα με την αυλική φωνή της. (Ήταν η μόνη στο προσωπικό, σκέφτηκε ο δρ. Στάινερ, που μιλάει στον δρ. Έθεριτζ με αυτόν τον γελοίο τίτλο και ένας Θεός ήξερε γιατί. Έκανε το μέρος να μοιάζει με κλινική φύσης-θεραπείας.) «Ο Κάλι μου είπε ότι ήσασταν εδώ κάτω. Δεν είστε απασχολημένος ελπίζω. Είμαι αναστατωμένη, δεν θέλω να δημιουργήσω πρόβλημα αλλά είναι πολύ άσχημο! Η δις Μπόλαμ μου έκλεισε έναν νέο ασθενή την Δευτέρα στις δέκα. Μόλις είδα το ραντεβού στο ημερολόγιό μου. Χωρίς να το συζητήσει μαζί μου, φυσικά. Ξέρει ότι πάντα βλέπω τους Γώρικερ τότε. Φοβάμαι πως είναι προμελετημένο. Ξέρετε, Διευθυντά, κάποιος πρέπει να κάνει κάτι με τη δις Μπόλαμ.»

Ο δρ. Μπάγκλι έκανε στην άκρη και είπε μελαγχολικά:

«Κάποιος το έκανε.»

ΠΑΡΑΘΕΣΗ ΠΡΟΤΩΤΥΠΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Dr. Paul Steiner, consultant psychiatrist at the Steen Clinic, sat in the front ground-floor consulting room and listened to his patient's highly rationalized explanation of the failure of his third marriage. Mr. Burge lay in comfort on a couch, the better to expound the complications of his psyche. Dr. Steiner sat at his head in a chair of the carefully documented type which the Hospital Management Committee had decreed for the use of consultants. It was functional and not unattractive but it gave no support to the back of the head. From time to time a sharp jerk of his neck muscles recalled Dr. Steiner from momentary oblivion to the realities of his Friday evening psychotherapy clinic. The October day had been very warm. After a fortnight of sharp frosts, during which the staff of the clinic had shivered and pleaded, the official date for starting the central heating had coincided with one of those perfect autumn days when the city square outside had brimmed with yellow light and the late dahlias in the railed garden, bright as a paintbox, had shone like the gauds of high summer. It was now nearly seven o'clock. Outside, the warmth of the day had long given way first to mist and then to chilly darkness. But here, inside the clinic, the heat of noon was trapped, the air, heavy and still, seemed spent with the breath of too much talking.

Mr. Burge enlarged on the immaturity, coldness and insensitivity of his wives in a querulous falsetto. Dr. Steiner's clinical judgement, not uninfluenced by the late effects of a large lunch and the unwise choice of a cream doughnut with his afternoon tea, told him that the time was not yet ripe to point out that the one defect shared by the three mesdames Burge had been a singular lack of judgement in their choice of husband. Mr. Burge was not yet ready to face the truth of his own inadequacy.

Dr. Steiner felt no moral indignation about his patient's behaviour. It would indeed have been most unethical had any such improper emotion clouded his judgement. There were few things in life which aroused Dr. Steiner's moral indignation and most of them affected his own comfort. Many of them were indeed concerned with the Steen Clinic and its administration. He disapproved strongly of the administrative officer, Miss Bolam, whose preoccupation with the number of patients he saw in a session and the accuracy of his travelling expense form he saw as part of a systematic policy of persecution. He resented the fact that his Friday evening clinic coincided with Dr. James Baguley's electroconvulsive therapy session so that his psychotherapy patients, all of them of high intelligence and sensible of the privilege of being treated by him, had to sit in the waiting room with the motley crowd of depressed suburban housewives and ill-educated

psychotics that Baguley seemed to delight in collecting. Dr. Steiner had refused the use of one of the third-floor consulting rooms. These had been formed by partitioning the large and elegant Georgian rooms and he despised them as badly proportioned and unpleasing cells, ill-suited either to his grade or to the importance of his work. Nor had he found it convenient to change the time of his session. Baguley, therefore, should change his. But Dr. Baguley had stood firm and in this, too, Dr. Steiner had seen the influence of Miss Bolam. His plea that the ground-floor consulting rooms should be soundproofed had been turned down by the Hospital Management Committee on the grounds of expense. There had, however, been no demur over providing Baguley with a new and highly expensive contraption for shocking his patients out of the few wits they still possessed. The matter had, of course, been considered by the Clinic Medical Committee but Miss Bolam had made no secret of where her sympathies lay. In his diatribes against the administrative officer, Dr. Steiner found it convenient to forget that her influence over the Medical Committee was non-existent.

It was difficult to forget the irritations of the ECT session. The clinic building had been put up when men built to last, but even the sturdy oak door of the consulting room could not muffle the comings and goings of a Friday night. The front door was closed at six p.m. and patients at the

evening clinics were booked in and out since the time, over five years ago, when a patient had entered unobserved, secreted herself in the basement lavatory and chosen that insalubrious place in which to kill herself. Dr. Steiner's psychotherapy sessions were punctuated by the ringing of the front-door bell, the passing of feet as patients came and went, the hearty voices of relatives and escorts exhorting the patient or calling goodbyes to Sister Ambrose. Dr. Steiner wondered why relatives found it necessary to shout at the patients as if they were deaf as well as psychotic. But possibly after a session with Baguley and his diabolic machine, they were. Worst of all was the clinic domestic assistant, Mrs. Shorthouse. One might imagine that Amy Shorthouse could do the cleaning early in the mornings as was surely the normal arrangement. That way there would be the minimum of disturbance to the clinic staff. But Mrs. Shorthouse maintained that she couldn't get through the work without an extra two hours in the evenings and Miss Bolam had agreed. Naturally, she would. It appeared to Dr. Steiner that very little domestic work was done on Friday evenings. Mrs. Shorthouse had a predilection for the ECT patients—indeed, her own husband had once been treated by Dr. Baguley—and she was usually to be seen hanging around the hall and the ground-floor general office while the session was being held. Dr. Steiner had mentioned it at the Medical Committee more than once and had been irritated by his colleagues' general uninterest in

the problem. Mrs. Shorthouse should be kept out of sight and encouraged to get on with her work, not permitted to stand around gossiping with the patients. Miss Bolam, so unnecessarily strict with other members of the staff, showed no inclination to discipline Mrs. Shorthouse. Everyone knew that good domestic workers were hard to get but an administrative officer who knew her job would recruit them somehow. Weakness solved nothing. But Baguley could not be persuaded to complain about Mrs. Shorthouse and Bolam would never criticize Baguley. The poor woman was probably in love with him. It was up to Baguley to take a firm line instead of sloping around the clinic in that ridiculously long white coat which made him look like a second-rate dentist. Really, the man had no idea of the dignity with which a consultant clinic should be conducted. Clump, clump went someone's boots along the passage. It was probably old Tippet, a chronic schizophrenic patient of Baguley's who for the past nine years had regularly spent Friday evenings carving wood in the art therapy department. The thought of Tippet increased Dr. Steiner's petulance. The man was totally unsuitable for the Steen. If he were well enough to be out of hospital, which Dr. Steiner doubted, he ought to attend a day hospital or one of the County Council's sheltered workshops. It was patients like Tippet who gave the clinic a dubious reputation and obscured its real function as an analytically orientated centre of psychotherapy. Dr.

Steiner felt positively embarrassed when one of his own carefully selected patients encountered Tippet creeping about the clinic on a Friday evening. Tippet wasn't even safe to be out.

One day there would be an incident and Baguley would find himself in trouble.

Dr. Steiner's happy contemplation of his own colleague in trouble was punctured by the ring of the front-door bell. Really, it was impossible! This time it was apparently a hospital-car-service driver calling for a patient. Mrs. Shorthouse went to the door to speed them away. Her eldritch screech echoed through the hall. "Cheerio, ducks. See you next week. If you can't be good, be careful."

Dr. Steiner winced and shut his eyes. But his patient, happily engaged in his favourite hobby of talking about himself, seemed not to have heard. Mr. Burge's high whine had not, in fact, faltered for the past twenty minutes.

"I don't pretend I'm an easy person. I'm not, I'm a complicated devil. That's something which Theda and Sylvia have never understood. The roots of it go deep of course. You remember that session we had in June? Some pretty basic stuff came out then, I thought."

His therapist did not recall the session in question but was unconcerned. With Mr. Burge pretty basic stuff was invariably near the surface and could be trusted to emerge. An unaccountable

peace fell. Dr. Steiner doodled on his notepad, regarded his doodle with interest and concern, looked at it again with the pad held upside down and became for a moment more preoccupied with his own subconscious than with that of his patient. Suddenly he became aware of another sound from outside, faint at first and then becoming louder. Somewhere, a woman was screaming. It was a horrible noise, high, continuous and completely animal. Its effect on Dr. Steiner was peculiarly unpleasant. He was naturally timid and highly strung. Although his job involved him in the occasional emotional crises, he was more adept at circumventing than coping with an emergency. Fear gave vent to irritation and he sprang from his chair exclaiming.

“No! Really, this is too bad! What’s Miss Bolam doing? Isn’t anyone supposed to be in charge here?”

“What’s up?” inquired Mr. Burge, sitting up like a jack-in-the-box and dropping his voice half an octave to its more normal tone.

“Nothing. Nothing. Some woman having an attack of hysteria, that’s all. Stay where you are. I’ll be back,” commanded Dr. Steiner.

Mr. Burge collapsed again but with eye and ear cocked for the door. Dr. Steiner found himself in the hall.

Immediately a little group swung round to face him. Jennifer Priddy, the junior typist, was clinging to one of the porters, Peter Nagle, who was patting her shoulder in embarrassed pity and looking puzzled. Mrs. Shorthouse was with them. The girl's screams were subsiding into whimpers but her whole body was shaking and she was deathly pale.

"What's the matter?" asked Dr. Steiner sharply. "What's wrong with her?"

Before anyone had a chance to reply, the door of the ECT room opened and Dr. Baguley came out followed by Sister Ambrose and his anaesthetist, Dr. Mary Ingram. The hall seemed suddenly full of people. "Calm down, that's a good girl," said Dr. Baguley mildly. "We're trying to run a clinic." He turned to Peter Nagle and asked in a low voice: "What's the matter anyway?" Nagle seemed about to speak when, suddenly, Miss Priddy gained control. Breaking free she turned to Dr. Baguley and said with absolute clearness:

"It's Miss Bolam. She's dead. Someone's killed her. She's in the basement record room and she's murdered. I found her. Enid's been murdered!"

She clung to Nagle and began to cry again but more quietly. The dreadful shaking had ceased.

Dr. Baguley said to the porter:

“Take her into the treatment room. Make her lie down. Better give her something to drink.

Here’s the key. I’ll be back.”

He made for the basement stairs and the rest, abandoning the girl to Nagle’s ministrations, followed in a jostling bunch. The basement at the Steen was well lit; all its rooms were used by the clinic which, like most psychiatric units, was chronically short of space. Here, below stairs, in addition to the boiler room, the telephone equipment room and the porters’ quarters, was the art therapy department, a medical-records storeroom and, at the front of the building, a treatment room for the lysergic-acid patients. As the little group reached the bottom of the stairs, the door of this room opened and Nurse Bolam, Miss Bolam’s cousin, looked out briefly—a shadowy wraith in her white uniform against the darkness of the room behind. Her gentle, puzzled voice floated to them down the corridor. “Is there anything wrong? I thought I heard a scream a few minutes ago.”

Sister Ambrose said with brusque authority: “There’s nothing wrong, Nurse. Get back to your patient.” The white figure disappeared and the door was shut. Turning to Mrs. Shorthouse, Sister Ambrose went on:

“And there’s nothing for you to do here, Mrs. Shorthouse. Please stay upstairs. Miss Priddy might like a cup of tea.”

Mrs. Shorthouse was heard to mutter rebelliously but beat a reluctant retreat. The three doctors, with Sister in tow, pressed on.

The medical-record room was on their right, between the porters’ restroom and the art-therapy department. The door was ajar and the light was on.

Dr. Steiner, who had become unnaturally aware of every small detail, noticed the key was in the lock. No one was about. The steel racks, with their tight-packed rows of manilla folders, ran ceiling high and at right angles to the door forming a series of narrow aisles, each lit by a fluorescent light. The four high windows were barred and dissected by the racks; it was an airless little room rarely visited and seldom dusted. The little group pushed its way down the first

passage and turned left to where there was a small, windowless space clear of shelving and furnished with a table and chair where records could be sorted for filing or information copied from the notes without the need to take the file away. Here was chaos. The chair was overturned. The floor was littered with records. Some had their covers wrenched apart and their pages torn; others lay dumped in shifting layers beneath gaps on the shelves which looked too narrow to have held such a weight of paper. And in the middle of this confusion, like a plump and incongruous Ophelia afloat on a tide of paper, was the body of Enid Bolam. On her chest rested a heavy and grotesque image carved in wood, her hands folded about its base so that she looked, horribly, like a parody of motherhood with her creature ritually laid to her breast.

There could be no doubt that she was dead. Even in the midst of his fear and repugnance, Dr. Steiner could not miss that final diagnosis. Staring at the wooden figure he cried:

“Tippett! That’s his fetish! That’s the carving he’s so proud of. Where is he? Baguley, he’s your patient! You’d better handle this!”

He looked round nervously as if expecting Tippett to materialize, arm raised to strike, the very personification of violence.

Dr. Baguley was kneeling by the body. He said quietly:

“Tippett isn’t here this evening.”

“But he’s always here on Fridays! That’s his fetish! That’s the weapon!” Dr. Steiner wailed against such obtuseness.

Dr. Baguley gently lifted Miss Bolam’s left eyelid with his thumb. Without looking up he said:

“We had a phone call from St Luke’s this morning. Tippett’s been admitted with pneumonia. Last Monday, I think. Anyway, he wasn’t here this evening.” Suddenly he gave an exclamation. The two women bent closer to the body. Dr. Steiner, who could not bring himself to watch the examination, heard him say:

“She’s been stabbed, too. Through the heart, by the look of it, and with a black-handled chisel.

Isn’t this one of Nagle’s, Sister?” There was a pause and Dr. Steiner heard Sister’s voice:

“It looks very like it, Doctor. All his tools have black handles. He keeps them in the porters’ restroom.” She added defensively.

“Anyone could get at them.”

“It looks as if someone has.” There was the sound of Dr. Baguley getting to his feet. Still keeping his eyes on the body he said: “Phone Cully on the door, will you, Sister. Don’t alarm him, but tell him that no one is to be admitted or to leave the building. That includes the patients. Then get Dr. Etherege and ask him to come down. He’ll be in his consulting room, I imagine.”

“Oughtn’t we to phone the police?” Dr. Ingram spoke nervously and her pink face, so ridiculously like that of an angora rabbit, flushed pinker. It was not only in moments of high drama that one was apt to overlook the presence of Dr. Ingram and Dr. Baguley stared blankly at her as if he had momentarily forgotten her existence.

“We’ll wait for the medical director,” he said.

Sister Ambrose disappeared with a rustle of starched linen. The nearest telephone was just outside the record-room door but, insulated by tiers of paper from every outside noise, Dr. Steiner strained his ears in vain to hear the lift of the receiver or the murmur of Sister’s voice. He forced himself to look once more at Miss Bolam’s body. In life he had thought of her as graceless and unattractive and death had lent her no dignity. She lay on her back, her knees raised and parted so that there was an expanse of pink woollen knicker clearly visible, looking

far more indecent than naked flesh. Her round, heavy face was quite peaceful. The two thick plaits which she wore wound above her forehead were undisturbed. But then, nothing had ever been known to disturb Miss Bolam's archaic hairstyle. Dr. Steiner was reminded of his private fantasy that the thick, lifeless plaits exuded their own mysterious secretion and were fixed for ever, immutably, about that placid brow. Looking at her in the defenceless indignity of death, Dr. Steiner tried to feel pity and knew that he felt fear. But he was fully conscious only of repugnance. It was impossible to feel tenderly towards something so ridiculous, so shocking, so obscene. The ugly word spun unbidden to the surface of thought. Obscene! He felt a ridiculous urge to pull down her skirt, to cover that puffy, pathetic face, to replace the spectacles which had slipped from her nose and hung, askew, from her left ear. Her eyes were half closed, her small mouth pursed as if in disapproval of so undignified and unmerited an end. Dr. Steiner was not unfamiliar with that look: he had seen it on her face in life. He thought, "She looks as if she's just confronting me with my travelling expense form."

Suddenly he was seized with an intolerable need to giggle. Laughter welled up uncontrollably.

He recognized that this horrible urge was the result of nervousness and shock but understanding did not bring control. Helplessly, he turned his back on his colleagues and fought for composure,

grasping the edge of a filing rack and pressing his forehead for support against the cold metal, his mouth and nostrils choked with the musty smell of old records.

He was not aware of Sister Ambrose's return but, suddenly, he heard her speaking.

"Dr. Etherege is on his way down. Cully is on the door and I've told him that no one is to leave.

Your patient is making rather a fuss, Dr. Steiner."

"Perhaps I'd better go up to him." Faced with the need for decision, Dr. Steiner regained control.

He felt that it was somehow important that he should stay with the others and be there when the medical director arrived; that it would be wise to ensure that nothing important was said or done out of his hearing. On the other hand he was not anxious to stay with the body. The record room, brightly lit as an operating theatre, claustrophobic and overheated, made him feel like a trapped animal. The heavy, close-packed shelves seemed to press upon him, compelling his eyes again and again to that lumpen figure on its paper bier.

"I'll stay here," he decided. "Mr. Burge must wait like everyone else."

They stood together without speaking. Dr. Steiner saw that Sister Ambrose, white-faced but otherwise apparently unmoved, stood stockily calm with her hands loosely clasped over her apron. So must she have stood, time without number in nearly forty years of nursing, waiting at

the bedside of a patient, quietly deferential, for the doctor's orders. Dr. Baguley pulled out his cigarettes, looked at the packet for a moment as if surprised to find it in his hand and replaced it in his pocket. Dr. Ingram seemed to be silently crying. Once, Dr. Steiner thought he heard her murmur: "Poor woman. Poor woman!"

Soon they heard footsteps and the medical director was with them followed by the senior psychologist, Fredrica Saxon. Dr. Etherege knelt down beside the body. He did not touch it but put his face close to Miss Bolam's as if he were about to kiss her. Dr. Steiner's sharp little eyes did not miss the glance that Miss Saxon gave Dr. Baguley, that instinctive move towards each other and the quick withdrawal.

"What happened?" she whispered. "Is she dead?"

"Yes. Murdered apparently." Baguley's tone was flat. Miss Saxon made a sudden gesture. For one unbelievable moment Dr. Steiner thought that she was going to cross herself.

"Who did it? Not poor old Tippet? That's his fetish, surely."

"Yes, but he isn't here. He's in St Luke's with pneumonia."

"Oh, my God! Then who?" This time she moved close to Dr. Baguley and they did not draw apart.

Dr. Etherege scrambled to his feet. “You’re right, of course. She’s dead. Stunned first apparently and then stabbed through the heart. I’ll go upstairs to phone the police and let the rest of the staff know. We’d better keep people together. Then we three had better search the building. Nothing must be touched of course.”

Dr. Steiner dared not meet Dr. Baguley’s eyes. Dr. Etherege in his role of the calm, authoritative administrator had always struck him as slightly ridiculous. He suspected that Baguley felt the same.

ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ

Στο κομμάτι αυτό, θα μελετήσουμε κάποια σχόλια για την συγγραφέα, για το αστυνομικό μυθιστόρημα, και σχόλια πάνω στη μετάφραση.

I. ΣΧΟΛΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ P. D. JAMES

Κάθε μυθιστόρημα αντανακλά σημεία από τη ζωή του συγγραφέα, άλλες φορές σε μικρότερο και άλλες φορές σε μεγαλύτερο βαθμό. Έτσι λοιπόν, καλό θα ήταν να ρίξουμε μια ματιά ζωή της συγγραφέως του *A Mind to Murder*. Η Φίλις Ντόροθυ Τζέιμς (P. D. James), βαρόνη Τζέιμς του Χόλαντ Πάρκ, γεννήθηκε το 1920 στην Οξφόρδη. Εργάστηκε στην Εθνική Υπηρεσία Υγείας κατά το διάστημα 1949-1968 και στο εγκληματολογικό τμήμα της Βρετανικής Αστυνομίας στο διάστημα 1968-1979. Έγινε γνωστή για τα αστυνομικά μυθιστορήματά της που αφορούν τα μυστήρια με πρωταγωνιστή τον ντετέκτιβ Άνταμ Νταλγκλίζ. Θεωρείται η σημαντικότερη σύγχρονη Βρετανίδα συγγραφέας αστυνομικών μυθιστορημάτων και έχει βραβευτεί σε πολλές χώρες μεταξύ των οποίων είναι η Βρετανία, η Ιταλία, οι ΗΠΑ και η Σουηδία. Θεωρείται η διάδοχος της Άγκαθα Κρίστι, της Ντόροθυ Λ. Σέγιερς και της Μάρτζερι Άλινγκαμ. Μετά τον θάνατο της Κρίστι,

η Τζέιμς θεωρήθηκε η νέα Βασίλισσα του λογοτεχνικού εγκλήματος. Ξεκίνησε τη συγγραφή με τη σειρά αστυνομικών βιβλίων του Άνταμ Νταλγκλίζ, η οποία ανέρχεται στα δεκατέσσερα βιβλία. Έχει γράψει και πολλά άλλα ερευνητικά βιβλία σχετικά με τα μυθιστορήματά της και για το αστυνομικό μυθιστόρημα, καθώς και κάποια άλλα βιβλία χωρίς πρωταγωνιστή τον Νταλγκλίζ. Απεβίωσε στην Οξφόρδη τον Νοέμβριο του 2014 σε ηλικία 94 ετών. (Reynolds, 2014) (James, 2011)

II. ΤΟ ΕΙΔΟΣ ΤΟΥ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟΥ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑΤΟΣ

Μπορούμε να πούμε πως ένα μυθιστόρημα είναι αστυνομικό όταν έχει να κάνει με ένα έγκλημα, στο οποίο ο συγγραφέας ερευνά και ερμηνεύει τον υπόκοσμο του εγκλήματος που μπορεί πολλές φορές να είναι βίαιος και επικίνδυνος. Ο συγγραφέας ερευνά μέσα στο βιβλίο τις αιτίες και τις επιπτώσεις του εγκλήματος τόσο στους εγκληματίες όσο και στα θύματα. Σε συνδυασμό με καλή συγγραφή και τη φαντασία του συγγραφέα προκύπτει ένα αστυνομικό μυθιστόρημα. Στην ουσία, αυτό που περιμένει ο αναγνώστης να συναντήσει σε ένα αστυνομικό βιβλίο είναι να έχει ως κεντρικό σημείο ένα μυστηριώδες έγκλημα, συνήθως έναν φόνο. Τα πρόσωπα απαρτίζονται από το θύμα ή τα θύματα και μερικοί ύποπτοι οι οποίοι έχουν κίνητρο, ευκαιρία καθώς και δικό τους

τρόπο να διαπράξουν το έγκλημα. Ο άνθρωπος που πρόκειται να λύσει το μυστήριο είναι ένας ντετέκτιβ, είτε ερασιτέχνης είτε επαγγελματίας. Προς το τέλος του βιβλίου, ο αναγνώστης συναντά τη λύση του μυστηρίου, όπου ήδη κατά τη διάρκεια της ανάγνωσης ο συγγραφέας δίνει στοιχεία και λογικά συμπεράσματα κατά την εξιχνίαση. Αυτός ο ορισμός βέβαια, θα ταίριαζε περισσότερο στην ονομαζόμενη Χρυσή Εποχή του Μεσοπολέμου παρά με τη σημερινή εποχή. Τα αστυνομικά μυθιστορήματα της εποχής μας είναι πιο περίπλοκα. Ο εγκληματίας είναι πιο δύσκολο να βρεθεί καθώς δεν μοιάζει τόσο ύποπτος. Ο ντετέκτιβ μπορεί να αντιμετωπίζει έναν μυστικό ή ισχυρό αντίπαλο, τον οποίο χρειάζεται να κατατροπώσει με λογικά συμπεράσματα και αποδείξεις που προκύπτουν από την εκτενή παρατήρηση στοιχείων. (James, 2011: 16-20)

Η εμφάνιση αυτού του λογοτεχνικού είδους ορίζεται στις αρχές του 19^{ου} αιώνα στην Μεγάλη Βρετανία και στην Γαλλία, όπου θεσμοθετείται η αστυνομία για να ελέγχει τα εγκλήματα. Επίσης, η αστυνομική λογοτεχνία καθορίστηκε από τα λογοτεχνικά ρεύματα της εποχής, ειδικά από τον ρομαντισμό, όπου η αφήγηση παίζει κύριο ρόλο στην πλοκή της ιστορίας. Το πρώτο αστυνομικό αφήγημα θεωρείται το *Οι Φόνοι της Οδού Μοργκ* από τον Έντγκαρ Άλαν Πόε (1841), με πρωταγωνιστή τον ντεντέκτιβ Ωγκύστ Ντυπέν.

Παρόλα αυτά, χρειάστηκε να περάσουν τουλάχιστον εξήντα χρόνια για να αναγνωριστεί το ξεχωριστό λογοτεχνικό είδος όπου ονομάστηκε detective story στα αγγλικά και ιστορία μυστηρίου στα ελληνικά. Οι αστυνομικές ιστορίες ξεκίνησαν ως ένα παραλογοτεχνικό ρεύμα και δημοσιεύονταν σε ευτελή περιοδικά και έντυπα όπως είναι για παράδειγμα τα φτηνά αναγνώσματα για την εποχή του 19^{ου} αιώνα. Το είδος του αστυνομικού μυστηρίου και μυθιστορήματος καθιερώθηκε στην Αγγλία το 1886 με τον δημιουργό του Σέρλοκ Χόλμς, Άρθουρ Κόναν Ντόυλ, που θεωρήθηκε συνεχιστής του ήρωα του Πόε και είναι ο πιο γνωστός αστυνομικός χαρακτήρας μέχρι και σήμερα. Η περίοδος του μεσοπολέμου του 20ού αιώνα, δηλαδή οι δύο δεκαετίες μεταξύ του Πρώτου και του Δεύτερου Παγκοσμίου Πολέμου, ονομάστηκε η Χρυσή Εποχή του αστυνομικού μυθιστορήματος. Αυτό συνέβη διότι στην Αγγλία οι αστυνομικές ιστορίες ξεπερνούσαν το χώρο της νουβέλας ή του διηγήματος και ανοίχτηκαν στο μυθιστόρημα με εκπρόσωπο την Άγκαθα Κρίστι. (Αποστολίδης, 2017)

Για μια καλή δομή και ισορροπία στο κείμενο είναι σωστή επιλογή η εμφάνιση του δολοφόνου από νωρίς στην αστυνομική ιστορία. Αρκετοί συγγραφείς αστυνομικών μυστηρίων κάνουν ένα συναρπαστικό και ανατριχιαστικό ξεκίνημα στην ιστορία με την

παρουσίαση ενός φόνου ή την ανακάλυψη ενός πτώματος. Με αυτόν τον τρόπο, ο αναγνώστης μπαίνει κατευθείαν στο κλίμα της δράσης και του δράματος. Η ίδια η Τζέιμς έχει χρησιμοποιήσει αυτή τη μέθοδο σε πολλά μυθιστορήματά της. Γενικά όμως προτιμάει να παρουσιάζει λίγο αργότερα τον φόνο και να ξεκινάει συστήνοντας στον αναγνώστη το θύμα, τους υπόπτους, τον δολοφόνο και γενικά τη ζωή όπου πρόκειται να συμβεί ο φόνος (James, 2011: 66). Αυτό το βλέπουμε και στο βιβλίο αυτής της εργασίας, όπου η συγγραφέας μέσα από την οπτική ενός γιατρού της κλινικής όπου θα συμβεί η δολοφονία παρουσιάζει στον αναγνώστη τα πρόσωπα και τις συνθήκες της ζωής της κοινότητας. Με τη μετάθεση του φόνου, εκτός από το ότι εντείνεται η ένταση, ο αναγνώστης έχει στη διάθεσή του περισσότερες πληροφορίες από όταν φτάσει ο ντετέκτιβ στον τόπο του εγκλήματος και τα ανακαλύψει ο ίδιος. Είναι πολύ σημαντικό να μην ξέρει ο ντετέκτιβ περισσότερα από τον αναγνώστη αλλά δεν είναι κακό να γνωρίζει ο αναγνώστης περισσότερα από τον ντετέκτιβ. (James, 2011: 66-67)

Δεν υπάρχει κάποιος συγκεκριμένος κανόνας στην εμφάνιση του ντετέκτιβ. Στην παρούσα εργασία δεν παρουσιάζεται ο ντετέκτιβ οπότε δεν θα αναφερθούν πολλά χαρακτηριστικά. Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι η συγγραφέας μας είχε μεγάλη

επιρροή από τα βιβλία της Άγκαθα Κρίστι και της Ντόροθι Σέγιερς. Ο Άνταμ Νταλγκλίζ είναι και ποιητής πέρα από ντετέκτιβ, έχει θάρρος, εξυπνάδα, είναι επιφυλακτικός και δεν έχει οικογένεια. Για την Χρυσή Εποχή, το θύμα θα μπορούσε να ήταν απλώς ένα ασήμαντο άτομο. Όσον αφορά τους υπόπτους, συνιστάται να είναι αρκετοί ώστε να υπάρχει το αίνιγμα. Ο αναγνώστης βρίσκεται σε θέση να καταλάβει το κίνητρό τους σύμφωνα με τις μαρτυρίες τους. Θα μπορούσε το θύμα να είχε επιβαρυντικά στοιχεία της προσωπικής ζωής του δολοφόνου που να προκαλούσαν σκάνδαλο στον δολοφόνο. Για την Χρυσή Εποχή, τα κίνητρα του δολοφόνου ήταν ελάχιστα και συγκεκριμένα. Στην σημερινή εποχή υπάρχουν πολλοί περισσότεροι λόγοι για να διαπράξει κάποιος φόνο. Σε ένα μυθιστόρημα της Τζέιμς, βλέπουμε τον Νταλγκλίζ να σκέφτεται τα λόγια ενός αρχιφύλακα που του λέει ότι τα πιο ισχυρά κίνητρα είναι ο έρωτας, ο πόθος, η φιλοχρηματία και το μίσος, με τον έρωτα να βρίσκεται στην κορυφή των κινήτρων (James, 2011: 154-157).

Κοιτώντας το κείμενο, θα παρατηρήσουμε ότι η διήγηση γίνεται από τον συγγραφέα.

Αυτό γίνεται διότι είναι προσωπική επιλογή της συγγραφέως. Η Τζέιμς προτιμάει να υπάρχει μια ουδέτερη παρουσίαση των γεγονότων παρόλο που το πρόσωπο είναι

συνήθως ο Νταλγκλίζ. Με αυτόν τον τρόπο, ο αναγνώστης βλέπει μέσα από τα μάτια όλων των χαρακτήρων, βλέπει απευθείας τις σκέψεις και τις συγκινήσεις τους. Αυτή η μέθοδος κάνει το μυθιστόρημα πιο περίπλοκο καθώς μπορεί να δει κανείς την άποψη του κάθε χαρακτήρα πάνω σε ένα γεγονός. Επιπλέον, στην αφήγηση πέρα από τις σκέψεις των χαρακτήρων συναντάει κανείς περιγραφές του χώρου και του τόπου. Με αυτόν τον τρόπο βλέπουμε την Αγγλία της εποχής και ο αναγνώστης νιώθει ότι συμμετέχει στην δράση βλέποντας από μια ουδέτερη σκοπιά (James, 2011: 151, 99) .

III. ΣΧΟΛΙΑ ΠΑΝΩ ΣΤΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ- ΧΡΟΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΑ

ΚΟΥΛΤΟΥΡΑΣ

Η δουλειά του ντετέκτιβ είναι αναμφισβήτητα δύσκολη και απαιτητική. Έτσι είναι και η δουλειά του μεταφραστή. Όταν ο μεταφραστής καλείται να μεταφράσει ένα λογοτεχνικό κείμενο, έχει ως στόχο να μεταφέρει το πρωτότυπο στην γλώσσα του, ή σε κάποια άλλη. Οπότε, έχει την υποχρέωση να διατηρήσει τον τρόπο αφήγησης και το ύφος. Όμως είναι γνωστό ότι δεν μπορεί να γίνει μια απόλυτη μετάφραση (Baker, 1992). Πάντα υπάρχουν δυσκολίες συνήθως σε λεξιλογικό επίπεδο και εκφράσεις που δεν υπάρχουν στην γλώσσα στόχο. Επιπλέον, ο μεταφραστής πρέπει να λαμβάνει πάντα υπόψην τη χρονική

περίοδο που γράφτηκε το πρωτότυπο διότι σίγουρα θα υπάρχουν δεδομένα που δεν είναι γνωστά στη σημερινή εποχή. Για παράδειγμα, σε αυτή την εργασία το βιβλίο έχει γραφτεί στις αρχές της δεκαετίας του 1960. Οπότε, ο μεταφραστής μεταφέρει πέρα από την Αγγλία εκείνης της εποχής και την τεχνολογία της. Επιπρόσθετα, εκείνη την εποχή συνήθιζαν να αποκαλούν αρκετά τους ανθρώπους με mr., miss, ms, για τους κυρίους, τις ανύπαντρες και τις παντρεμένες γυναίκες αντίστοιχα. Στα ελληνικά μπορεί να μεταφράζεται το miss ως «δεσποινίς» αλλά με αυτόν τον όρο εννοούμε μια νεαρή γυναίκα. Εκείνη την εποχή όμως στα αγγλικά σήμαινε ανύπαντρη γυναίκα. Αν δεν το γνωρίζει αυτό ο Έλληνας αναγνώστης και διαβάσει το μετάφρασμα, ίσως μπερδευτεί με τη δις Μπόλαμ, καθώς είναι γύρω στα σαράντα ετών και αποκαλείται «δις» ενώ θα αποκαλούνταν «κυρία». Με αυτό το παράδειγμα θέλω να δείξω ότι είναι σημαντική η διαφορά της κουλτούρας αλλά και της χρονικής περιόδου όταν πρόκειται για ένα τέτοιο βιβλίο. Κατά τη γνώμη μου, θα ήταν καλό να μεταφέρεται η κουλτούρα της εποχής του βιβλίου καθώς και στοιχεία του τόπου, για τη μετάφραση αστυνομικού μυθιστορήματος. Αυτό πρέπει να κάνει ο μεταφραστής. Να μεταφέρει το βιβλίο σε άλλη γλώσσα και να το

κάνει όσο το δυνατόν μπορεί οικείο στον αναγνώστη. Δεν μπορεί όμως να κάνει ριζικές αλλαγές που θα είχαν ως αποτέλεσμα την αλλοίωση του έργου.

IV. ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Υπάρχουν κάποιες λέξεις ή εκφράσεις στην αγγλική γλώσσα που είναι κατανοητές και στην ελληνική. Αναφέρω το παράδειγμα στο κείμενο της εργασίας «book in/ book out»

(28) που σημαίνει ότι οι ασθενείς καταγράφονταν ότι έφτασαν στην κλινική ή ότι

αποχωρούσαν. Αυτό το λέμε στα ελληνικά «τσεκ ιν /τσεκ άουτ» και καταλαβαίνει ο

αναγνώστης τη σημασία παρόλο που πρόκειται για αγγλισμό. Το ίδιο συμβαίνει με την

λέξη «extra» όπου χρησιμοποιείται αρκετά και στην ελληνική γλώσσα (28).

Σε κάθε λογοτεχνικό κείμενο υπάρχουν περιγραφές. Κάποιες από αυτές δεν μπορούν να

αποδοθούν στα ελληνικά με την ίδια ακριβώς έννοια και σύνταξη. Οπότε στη μετάφραση

συνήθως υπάρχουν παραλήψεις για να αποδοθεί ένα όσο πιο κοντινό στο πρωτότυπο

νόημα. Δεν χρειάζεται δηλαδή να μεταφραστούν όλες οι λέξεις για να αποδοθεί πλήρης η

πρόταση με το ίδιο νοηματικό περιεχόμενο (Baker, In other words, 1992). Για

παράδειγμα, το «tight-packed rows of manilla folders» (34) επέλεξα να το μεταφράσω

πιο απλά ως «φακέλους από μανίλα» (16) όπως έκανα και με το «rustle of starched

linen» (37) που απέδωσα ως «θροϊζοντας» (20). Σε μια άλλη περιγραφή παρέλειψα τη λέξη «gauds» από την φράση «like the gauds of high summer» (25) και το απέδωσα ως «σαν να ήταν κατακαλόκαιρο» (6) χωρίς να αλλοιώνεται το νόημα.

Κάτι που με προβλημάτισε αρκετά ήταν ο όρος «fetish» (35). Αποδίδεται ως «φετίχ» (18), αλλά στην αρχή δεν θεώρησα σωστή αυτήν την απόδοση. Είναι πολύ βοηθητικό που μέσα στο κείμενο περιγράφεται αναλυτικά ότι πρόκειται για γλυπτό οπότε σκέφτηκα ότι δεν είναι λάθος απόδοση εφόσον επεξηγείται. Εφόσον η συγγραφέας το εξηγεί και το αναλύει, ο αναγνώστης καταλαβαίνει για τι πρόκειται. Δεν άλλαξα τη λέξη «φετίχ» διότι για να το λέει έτσι η συγγραφέας και όχι με κάποια άλλη ορολογία θα θέλει να δείξει κάτι. Ένας από τους στόχους του μεταφραστή είναι να μην κάνει τέτοιου είδους αλλαγές που θα αλλοίωναν στον στόχο και το ύφος του συγγραφέα.

V. ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΕΞΗΓΗΣΗ ΣΤΗΝ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Πολλές φορές, πρέπει κάποια πράγματα να επεξηγούνται ώστε να γίνουν κατανοητά στο αναγνωστικό κοινό. Αυτό γίνεται είτε με πρόσθεση μέσα στο κείμενο είτε με επεξήγηση τύπου Σ.τ.Μ. Το πρώτο το συναντάμε στην αρχή περίπου του κειμένου όπου δεν αναφέρω απλά τους «συμβούλους» όπως γίνεται στο πρωτότυπο αλλά προσθέτω ότι

είναι σύμβουλοι «ψυχικής υγείας» (6). Επιπλέον προσθέτω τη λέξη «καρέκλα» (6) για να γίνεται κατανοητό για τι μιλάει η συγγραφέας στο κομμάτι «It was functional and not unattractive but it gave no support to the back of the head». Επίσης, παρακάτω στο κείμενο προσθέτω τη λέξη «νοσοκομείο» (18) όταν αναφέρεται το «St Luke's», ώστε να γίνει κατανοητό από τον αναγνώστη. Υπάρχουν και κάποιες πρόσθετες λέξεις όταν συναντάμε στο πρωτότυπο φράσεις όπως για παράδειγμα «she would» (28) και «someone has» (37), όπου δεν μπορεί να γίνει μετάφραση αν δεν προσθέσουμε κάτι (Baker, 1992: 11). Επιπρόσθετα, από το «Isn't anyone supposed to be in charge here?» αφαίρεσα το «supposed to be» για να αποδοθεί ως «ποιος είναι επικεφαλής εδώ;» (13). Συναντάμε την επεξήγηση τύπου Σ.τ.Μ. στην αναφορά του «day hospital» όπου πρόκειται για νοσοκομείο ημέρας (11), κάτι που δεν είναι πολύ γνωστό στην Ελλάδα. Για αυτόν τον λόγο επέλεξα να το επεξηγήσω. Στην επεξήγηση αναφέρω ότι πρόκειται για εξωτερικά νοσοκομεία που λειτουργούν την ημέρα. Οι ασθενείς κάνουν τη θεραπεία τους κατά τη διάρκεια της ημέρας και το βράδυ είτε επιστρέφουν στο σπίτι τους είτε εισάγονται σε άλλο νοσοκομείο. Συνήθως πρόκειται για ασθενείς με ψυχιατρικές διαταραχές.

VI. ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΟΙΚΕΙΟΠΟΙΗΣΗ

Ένας ακόμη στόχος του μεταφραστή είναι να κάνει το κείμενο όσο το δυνατόν πιο οικείο στο αναγνωστικό κοινό. Πρόκειται για λέξεις που δεν είναι ακριβώς συνώνυμες αλλά η απόδοσή τους είναι πολύ κοντά στη συνωνυμία (Baker, 1992: 13-15). Αυτό γίνεται με απόδοση εκφράσεων που συναντάμε στα ελληνικά. Για παράδειγμα, στο πρωτότυπο βλέπουμε το «white-faced» (39) που μπορεί να αποδοθεί ως «άσπρη σαν το πανί» (22), τη λέξη «materialize» (35) ως «παίρνει σάρκα και οστά» και τη λέξη «shivered» (25) ως «τουρτούριζε» (6). Με αυτόν τον τρόπο όχι μόνο διατηρείται το νόημα του πρωτοτύπου αλλά αποδίδεται με μια πολύ οικεία ελληνική έκφραση. Επιπλέον, το «sharp frosts» (25) αποδόθηκε με οικείες στο ελληνικό κοινό λέξεις όπως «τσουχτερό κρύο» (6). Παρόμοια το «comings and goings» (27) αποδόθηκε εύκολα ως «πήγαινε-έλα» (9), το «passing of feet» (28) ως «σύρσιμο ποδιών» (9). Μετέφρασα το «Really, it was impossible!» (30) ως «Μα ήταν ανήκουστο!» (12) με στόχο να διατηρήσω το νόημα αλλά και να αποδοθεί πολύ οικεία στον Έλληνα αναγνώστη. Με το ίδιο σκεπτικό, μετέφρασα το «he's so proud of» (35) ως «[που] τόσο χαίρεται» (18). Επίσης, όπως στην Αγγλία λένε συνήθως «Oh,

my God» (40), έτσι και στην Ελλάδα πολύ συχνά λέμε «Θεέ και Κύριε» (23), οπότε μετέφρασα το πρώτο όπως είναι το τελευταίο. Το ίδιο ισχύει για τα «God only knew» (56) και «ένas Θεός ήξερε» (24). Παράλληλα, το «I don't pretend I'm an easy person» (30) μεταφράστηκε ως «δεν κάνω τον εύκολο» (12) διατηρώντας το νόημα όπως τα προηγούμενα παραδείγματα και είναι μια οικεία πρόταση στον αναγνώστη του ελληνικού κοινού.

VII. ΣΧΟΛΙΑ ΤΗΣ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ ΣΕ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Ως προς την γραμματική, αυτό που αλλάζει κάποιες φορές είναι η ενεργητική και η παθητική φωνή. Με άλλα λόγια, ενώ στο πρωτότυπο έχουμε παθητική φωνή, στην απόδοση δεν ταιριάζει η παθητική οπότε είναι προτιμότερη η ενεργητική φωνή. Για παράδειγμα, το «Nothing must be touched of course» (41) αποδόθηκε ως « Δεν πρέπει να αγγίζουμε τίποτα φυσικά» (23). Κάτι παρόμοιο συναντάμε στο σημείο «there would be the minimum of disturbance to the clinic staff» (28), όπου αποδόθηκε ως «δεν θα ενοχλούσε το κλινικό προσωπικό» (10). Επιπλέον το σημείο «very little domestic work was done» (28) μεταφράστηκε ως «καθάριζε πολύ λίγο» (10) και το «Its effect on Dr.

Steiner was peculiarly unpleasant» (31) ως «Περιέργως, ο δρ. Στάνινερ ένιωσε δυσάρεστα» (13).

Τέλος, έχω χωρίσει κάποιες προτάσεις διότι ήταν πολύ μεγάλες και θεωρώ ότι ο αναγνώστης θα έχανε τον ειρμό της αφήγησης. Μία μεγάλη πρόταση που χώρισα είναι η εξής: «He resented the fact that his Friday evening clinic coincided with Dr. James Baguley's electroconvulsive therapy session so that his psychotherapy patients, all of them of high intelligence and sensible of the privilege of being treated by him, had to sit in the waiting room with the motley crowd of depressed suburban housewives and ill-educated psychotics that Baguley seemed to delight in collecting» (26).

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Συνοψίζοντας, το αστυνομικό μυθιστόρημα είναι ένα αρκετά διαδεδομένο και αγαπητό είδος λογοτεχνίας από το ευρύ κοινό. Όπως όλα τα λογοτεχνικά είδη, εξελίσσεται με τα χρόνια και αποκτά όλο και περισσότερους θαυμαστές. Ιστορικοί συγγραφείς και χαρακτήρες αστυνομικών βιβλίων θα παραμένουν πάντα ως πρότυπα στους συγγραφείς αλλά και στους αναγνώστες. Και επειδή αυτό το λογοτεχνικό ρεύμα έχει διαδοθεί τόσο πολύ στις μέρες μας, τόσο αυξάνονται οι μεταφράσεις. Οπότε οι μεταφραστές οφείλουν να μεταφέρουν στη γλώσσα στόχο ένα έργο, για να αγαπηθεί και στην χώρα της γλώσσας στόχου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Baker, M. (1992). In other words. In M. Baker, *In other words: A coursebook on translation* Λονδίνο/Νέα Υόρκη: Routledge.
- James, P. D. (2011). *Συζητώντας για το αστυνομικό μυθιστόρημα*. (Τ. Τόλια, Μεταφρ.) Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη.
- Reynolds, S. (2014, November 27). *The Guardian*. Retrieved from PD James obituary: <https://www.theguardian.com/books/2014/nov/27/pd-james>
- Αποστολίδης, Α. (2017, January 06). *ArtNOIR*. Retrieved from Θέμα Ορισμού: Η Αστυνομική Λογοτεχνία: <https://artnoir.gr/2017/01/06/%CE%B8%CE%AD%CE%BC%CE%B1-%CE%BF%CF%81%CE%B9%CF%83%CE%BC%CE%BF%CF%8D-%CE%B7-%CE%B1%CF%83%CF%84%CF%85%CE%BD%CE%BF%CE%BC%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%BF%CF%84%CE%B5%CF%87%CE%BD%CE%AF%CE%B1/>

Πηγή πρωτότυπου κειμένου:

- James, P. D. (1963). *A MIND TO MURDER*. Λονδίνο: Penguin Books in association with Faber & Faber.

Λεξικά:

- Langenscheidt Standard Greek Dictionary Greek-English, English-Greek by George A. Magazis
- The Oxford New Greek Dictionary Greek-English, English-Greek by Watts, Niki
- Μιχαηλίδης (2005), *Αγγλοελληνικό & Ελληνοαγγλικό λεξικό των Ιατρικών όρων*, Εκδόσεις Κωνσταντάρας

